СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 171. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота 31. серпня 1946. No. 171 New York and Jersey City, Saturday, August 31, 1946. Vol. LIV

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

АМЕРИКАНСЬКА КОНТРРОЗВІДКА ЗЛІКВІДУВАЛА СОВЄТСЬКИХ ШПИГІВ

До численних повідомлень про підривну роботу совєтських шпигунів та пятих кольон в цілому світі, долучується ще одно про ліквідацію совєтської шпигунської шайки в американській зоні Німеччини. Заарештовано 15 німців з одним Вальтером Казмареком на чолі, що діставали від Совєтів гроші, доносили їм про рухи американських військ в американській зоні та виконували всяку іншу шпигунську роботу. Заарештовані мали частинно признатися до поповнених злочинів, а Казмарек заявив, що свого часу одержав 5,000 марок від одного репатріяційного совєтського офіцира. Службовці американської військової контррозвідки спостерігали підривну роботу Казмарека та його шайки протягом довгих місяців та заарештували їх аж в хвилині, як вони задумували продертися в совєтську зону.

„ВЕЛИКА ТРАГЕДІЯ".

Так пишуть американсько-польські газети про повільну акцію ратування польських скитальців в Европі. Пишуть таке: „Заки зійде сонце, роса очі виїсть. Зорганізуємось. Так! Але заки це станеться, то згинуть з розпукою в оці і з болем у серці ті, що простягають благальні руки до великої, міліонової Американської Польонії". Ці слова повинні промовити і до нас, американських українців, коли іде про нашу допомогу українським скитальцям в Европі.

БАЛАМУТНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАКАРПАТЦІВ.

„Американьский Русский Вестник", орган „Соединенія", доносить, що заходами цеї організації, репрезентантів дієцезії, Собранія та дяківського товариства рішено оснувати організацію для оборони Карпатської Руси. Організацію названу „Американский Карпато-Русский Конгрес", по американськи: "American Carpathian-Russian Congress". Всі ті організації не можуть до цього часу вилікуватись з москвофільства і мадяронства, тому не можуть і тепер принести Карпатській Україні ніякої користи, навіть, як би там знайшлися люди, що дійсно хотіли б допомогти. Можна тільки дивуватись, що еп. В. Такач дозволяє ще нині уживати імени дієцезії для російської баламути, хоч уже цілий світ знає, що Закарпаття є українською землею, а не російською. Вірні дієцезії не є „рошенс", а тільки „юкрейніенс", і так їх треба називати по американськи, або принаймні „рутініенс", але в ніякому разі „рошенс".

ПОЛЬЩА ВИДАЛА СОВЄТАМ УКРАЇНСЬКИХ ЄПИСКОПІВ.

Канадійські „Українські Вісти" доносять, що дня 24. червня 1946 р. звявилися в Перемишлі в палаті еп. Йосафата Коциловського агенти Безпеки (польське НКВД), перевели трус і винесли хворого епископа-старця, разом з фотелем, у якому сидів, до вантажного авта і вивезли до Львова. Того самого дня вивезено ще епископа-помічника Григорія Лакоту, канцлера о. Миколу Грицеляка та много інших українських священиків. Що з ними всіми далі сталось, невідоме. Польська влада опечатала епископську палату в Перемишлі й вона має бути перемінена на державний музей. З Семинара викинено Сестер, що вели кухню для питомців, і перемінено його на шпиталь. Так зліквідували Польща і Росія найстаршу галицьку Єпископську Столицю у старому українському, княжому городі.

ВИДАЛИ ІСТОРІЮ ЛИТВИ.

Американські литовці, обороняючи право литовського народу до своєї державної незалежности, розвивають теж і видавничу діяльність в цьому напрямі, щоби обзнакомити американців з справжньою історією Литви. Для цеї цили, як і для освідомлення американської молоді з литовського роду, видано книжку "The Story of Lithuania", яку написав Rev. Thomas G. Chase.

Передмову до цеї книжки, яку видало видавництво Стретфорд Гавз в Ню Йорку, написав відомий журналіст і письменник, Вилям Генрі Чемберлин, що поручає цю книжку як добре джерело, з якого можна черпати відомости про життя литовського народу від найдавніших часів по сьогоднішні. Ціна книжки $3.50, Сторін 390.

ВШАНУВАЛИ І ВІДЗНАЧИЛИ.

Совєтські джерела доносять, що в Киеві вшановано 10-ту річницю смерти російського письменника, Максима Горкого. Академік Стебун прочитав доповідь на тему „Горкий і українська література". Знов у травні відзначено 30-річчя творчости Василя Касіяна, голови Спілки художників України. Видано монографію про його творчість.

НОВА БОЛЬШЕВИЦЬКА НЕСПОДІВАНКА В РАДІ БЕЗПЕКИ

На засіданні Ради Безпеки, дня 29. серпня, совєтський представник нагло і без слова попередньої осторогп домагався, щоби Рада Безпеки зажадала від кожної неворожої країни, але в якій перебувають чужі війська, щоб вона до двох тижнів повідомила про силу цих військ та місце їх розташовання. Вважається, що це домагання стоїть у звязку з перебуванням британських військ в Греції.

Рада Міністрів Закордонних Справ Чотирьох Потуг відбула своє чергове засідання в Парижі дня 29. серпня. Рішено поробити відповідні заходи для приспішення нарад Мирової Конференції. Совєтський міністер домагався відрочення сесії Головної Асамблеї О. Д. до січня наступного року. Американський та британський міністри обстоюють визначену дату на 23. вересня.

Рада Безпеки О. Д. винесла одноголосну постанову передати Головній Асамблеї рекомендацію про прийняття в члени О. Д. Швеції, Ісляндії та Афганістану. На домагання Совєтського Союзу відкинено внесення про прийняття в члени Португалії, Ірляндії і Трансйорданії, а на відплатне домагання Злучених Держав відкинено теж подання совєтських сателітів Албанії і Монголії.

НАГАДУЄ КИРИЛО-МЕТОДІЇВСЬКЕ БРАТСТВО.

М. Марголін, автор щойно виданої книжки про Росію і Україну, пише в нюйорській газеті „Новое Русское Слово" з 23. серпня б. р. про „Совєтський панславізм як параван совєтського імперіялізму". Стаття зачинається цитатою з програми Кирило-Методієвського Братства про „Словянську Федерацію", проєктовану в Києві тому 100 років такими українцями як Костомарів, Куліш, Шевченко. Програма ця, пише автор, ішла в розріз з російським імперіялізмом і російською автократією, а була за автономне існування кожного з словянських народів в одній Словянській Конфедерації. Далі автор представляє, як російська політика нищила такі ідеї й спроби їх пропаґувати, як в Росії, так і поза нею. На місці тих ідей Росія пропаґувала „казьонний панславізм", який був нічим іншим, а тільки параваном, за яким ховався російський імперіялізм царських часів. Те саме продовжує тепер Кремль, пропаґуючи „совєтський панславізм", який не є визволенням словянських народів, ні не веде до замирення тих словянських народів та держав, що попали в орбіту совєтської імперіялістичної політики.

„В ТЕАТРАХ УКРАЇНИ".

Совєтські джерела доносять під повищим наголовком: Колектив театру імені І. Франка готує до постановки нову песу О. Корнійчука „Мрія", відновлює песу „Платон Кречет". Київський театр музичної комедії веде репетиції оперети „Дівочих сполох" М. Гальперіна і В. Тіпота, музика Ю. Мілютіна. Миколаївський обласний театр готує постановку песи Старицького „Сорочинський ярмарок". Київський ордена Леніна Академічний театр розпочав роботу над постановкою балєту „Лебедине озеро". Львівський театр юного глядача імени М. Горкого підготував песу К. Чиковського „Таємничий вогник". Львівський театр мініатюр працює над постановкою двох водевілів О. Фредри: „Які хворі, такі і доктори" та „Я убивця". Ставить їх И. Стадник. Харківський театр мініатюр святкував річницю існування виставою „Десь у Москві". В Роменському театрі відбулась премієра песи Л. Смілянського „Ластівка".

З АРҐЕНТИНИ.

Дня 23. червня б. р. відбулось у місцевости Валентін Альсіна святочне відкриття власного дому Філії Українського Товариства „Просвіта", як подає „Українське Слово", орган Укр. Тов. „Порсвіта" в Арґентині. Посвячення дому довершив о. І. Майка, виголосивши при цьому промову на тему любови ближнього та народньої єдности. Були промови, реферат, хорові виступи, декламації, танці й гостина. Присутних було коло 1,000 осіб.

ПОКЛИКАНИЙ ДО РИМУ.

Ватиканський часопис „Осерваторе Романе" проголосив, що о. Микола Когут, ЧСВВ, ігумен монастиря оо. Василіян у Ґринсбі (Канада), зістав назначений одним з трьох дорадників у головній Раді Чина. Він займе у Римі уряд Генерального Консульства у Верховнім Заряді ЧСВВ. О. Когут родився в Злучених Державах, у Нескверонінґ, Па. Студіював у Канаді й Римі. В Ґримсбі заложив о. Когут літню вакаційну оселю для хлопців, а теж був головою місцевого Комітету Українців Канади.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Поможіть вияснити трагедію України

Не можна нарікати, щоб тепер американські ґазети не писали про Україну. Біда тільки, що це, що вони пишуть, часто нас не дуже тішить. Це відноситься особливо до згадок про такі виступи т. зв. представників України на різних міжнародних зібраннях, якими ці „представники" атакують наш край та уряд, обороняючи московські, імперіялістичні інтереси. Невдоволеним з таких виступів є цілком певно теж і український нарід на рідних землях, але він не має можливости це висказати. Тому є обовязком українців за морем це сказати. Треба це сказати в першу чергу урядовим чинникам, хоч вони, як виглядає, уже добре орієнтуються, в чиїх руках є Україна та хто її представники. Треба це робити теж і на місцях, коли появляються в пресі баламутні коментарі, які представляють виступи різних Мануїльських зі шкодою для України, підриваючи таким робом симпатії американців до українського народу, здобуті, головно, недавньою геройською боротьбою цього народу з націстівським наїзником.

„Юкрейніен Віклі" дало вже так багато матеріялу про Україну, що хто з молоді його читає, той повинен знати, як оборонити чесне українське імя, чи представити справжні ідеали українського народу. Є і повно знаменитих книжок про Україну, виданих в англійській мові, які можна вислати тим, що забирають публично чи в ґазетах голос про українські справи, а їх добре не розуміють. Теж не зашкодить післати слова признання ґазетам, що виявляють добре розуміння української справи і ставляться справедливо до визвольних змагань українського народу.

На ці речі повинно звертати увагу тут виховане наше покоління. Памятаймо, що ми не маємо ніякого „пропагандного бюра". Тому саме треба усім нашим інтелектуальним силам помагати розголошувати правду про Україну.

Українські скитальці в Палестині

Під повищим наголовком знаходимо цікаві вісті про українців в Палестині, які передає „Орест" з Яфи в канадійськім „Новім Шляху". Читаємо там, між іншим, таке:

„У Святій Землі багато нас немає. Мала горстка — так коло сотні. Більшість живемо в Єрусалимі, в Гайфі, та в Яфі... В порівнанні з життям скитальців в Европі — про що нас інформує преса — життя в Палестині без порівнання краще. Краще тому, що крайної нужди в нас покищо немає і з голоду ніхто ще не помер. Проходимо ми рівнож немало горя та нещасть, які не в одного страшніші від голоду, — а голод ще з Совдепії всякому з нас добре звісний... Кромі давньої придніпрянської еміґрації, що живе тут літами та має забезпечення, решта з нас працює доривочно, хвилево... Дістати нашому братові працю дуже трудно, хоча хто хоче працювати та шукає заняття, той завжди щось знайде... Наші скитальці в Палестині вбільшості галичани. Переважає молодь, старші вбільшости придніпрянці. У нас тут маються направду дуже цінні та ідейні одиниці, добре заслужені для України. Між нами повна згода і гармонія. Немає роздорів, ані партійної ворожнечі. Охочих вертатися до Совдепії небагато — на пальцях одної руки можна порахувати. Ми ждемо славного повороту на Україну!

„У нас були спершу трудноще з українською пресою, та завдяки нашим заокеанським братам та Українському Допомоговому Бюрові в Лондоні, хоч і не систематично, але дістаємо ґазети, а по прочитанні відсилаємо далі.

„Про ситуацію і безпорядки в Палестині вам відомо з часописів. Ми на все наражені, так, як і другі, бо ми тут не бажані... Нам грозять сотні небезпек з явними та скритими большевицькими репресіями й переслідуваннями. Проте ми не падаємо на дусі і віримо в щасливу розвязку цеї квестії.

„Як европейські скитальці, так і ми мріємо про виїзд в якунебудь з країн Америки, між більше скупчення наших людей... Активної діяльности на палестинському ґрунті вести не можна. Кожний з нас в міру можливості виконує те, що до свідомої людини належить. Багато з нас належить до Українського Допомогового Бюра в Великій Британії. Усі разом творимо духову спільноту людей, з одною метою та одним бажанням. Та мета — це повна соборність та незалежність поневоленої України".

НЕ ГОВОРИТЬ ВІД УКРАЇНЦІВ, КАЖУТЬ ГРЕКИ.

Пресова аґенція ОНА, що глядить на світові події збоку інтересів Кремля, згадуючи за Мирову Конференцію в Парижі, пише, що Дмитро Мануїльський „виголосив блискучу промову, в якій немилосерно скритикував грецьких квізлінґів". Далі пише ще таке: „Грецька делеґація випустила проти Мануїльського летючку, в якій доводила, що нібито він не говорить в імені українського народу, а лише сповняє приказі Кремля. Те саме сказано було й на пресовій конференції".

ХТО ДОПУСТИВСЯ ЗЛОЧИНУ В КАТИНІ: НАЦІСТИ ЧИ СОВЄТИ?

На повищу тему пишеться ще далі в ґазетах. Совети кажуть, що це німці вимордували в Катині до 11,000 польських офіцирів, а поляки-некомуністи твердять, що це було ділом Советів. Нюйорський „Нови Сьвят" з 24. серпня б. р. друкує розмову редакції з польським офіцирем, що щойно прибув до Ню Йорку в переїзді до Південної Америки, і має бути тим, що чудом врятувався в Катині від смерти. Цей офіцир каже, що на процесі в Норемберґу советський прокуратор твердив, що німці, посуваючись вчасі офензиви проти Советів в напрямі Катина, застали там табор, зложений з 11,000 полонених польських офіцирів, який вони рішили зліквідувати, розстрілюючи тих офіцирів, що й зробили. Таку „брехню", каже згаданий польський офіцир, протинацістівський світ толерував, бо була війна з націстами. Та тепер, каже він, цеї потреби вже нема, і треба сказати правду. „Росіяни", каже він, „вважали нас надто цінними полоненими, щоб допустити до цього, щоб ми могли дістатись у руки німців", тому „якби для евакуації випровадили нас ґрупами під сильною ескортою до ліса, де мали ждати на нас автомобілі, та замісць них ждали там на нас еґзекуційні відділи..." Потім він описує, як розстрілювли його ґрупу з 300 офіцирів, та як він опинився в збірнім гробі з раною при боці серед купи трупів, присипаних легко землею, через що міг нічю видістатись з гробу і сховатись у лісі, де прожив пять тижнів, годуючись травою і листям. Заповідає Сталінові, що до самої смерти буде „свідком" совєтського морду в Катині.

НАГАДУЄ!

Ню Йорк Таймс з 28. серпня б. р. пише в ступній статті, що „Україна є тільки по назві незалежною державою", а не вдійсності. Попереднього дня писав цей часопис про це обширніше. За це саме згадує ще й третім наворотом.